

การพัฒนาผู้เรียนจากประสบการณ์จริงโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐาน
รายวิชา ปท 2209202 เศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่น

The Undergraduate Students' Development by Research-based Real Experience
Course LG2209202 Economy of Local Community

ดร.ศิริชัย เพชรรักษ์¹

¹ผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

E-mail address: lover_2199@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาผู้เรียนจากประสบการณ์จริงโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการปกครองท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีที่ศึกษารายวิชา ปท 2209202 เศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่น ภาคการศึกษาที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2558 ทั้งหมดจำนวน 104 คน ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสังเกตทางการเรียน นักศึกษาเข้าชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอ นักศึกษามีความตั้งใจ มีความสนใจ มีความกระตือรือร้นในการเรียน นักศึกษาให้ความร่วมมือในกิจกรรม การการสอนโดยเฉพาะการทำงานเป็นกลุ่ม (2) ผลการวิเคราะห์จากบันทึกทางการเรียน นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการวิจัยอย่างดี และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการลงเก็บข้อมูลภาคสนามได้ (3) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากคะแนนแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอน พบว่า ในการสอบปลายภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จากการลงทะเบียน 104 คน ในการสอบปลายภาคของนักศึกษาล้วนมากสอบผ่านทุกคน

คำสำคัญ: การพัฒนาผู้เรียน, กระบวนการวิจัยเป็นฐาน, เศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่น

Abstract

This research is aimed to study the students' development by research-based real experience for course LG2209202 Economy of Local Community (Local Government), Faculty of Humanities and Social Sciences, Thepsatri Rajabhat University in the first semester of the academic year 2015, totaling of 104 samples. Results show as follow: (1) students attending classes regularly with intention, interest, and enthusiasm in learning tends to give better collaboration to instructional activities especially working in groups, (2) students have deeper understanding of the research process and were able to apply knowledge during the field data collection, and (3) academic achievement through the final exam results of the first semester of the academic year 2015 indicates that the total 104 enrolled students all passed the exam.

Keywords: Students' Development, Research-based, Local Community

บทนำ

การจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้สอนเป็นศูนย์กลาง (Teacher-centered) ในอดีตที่ผ่านมาไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างแท้จริง ในการปฏิรูปการศึกษาจึงได้มีการปรับเปลี่ยนแนวคิดเป็นการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-centered, Student-centered หรือ Child-centered) โดยมีหลักการว่า กระบวนการจัดการเรียนการสอนต้องเน้นให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ และพัฒนาความสามารถได้ตามธรรมชาติ เต็มตามศักยภาพของตนเอง รวมทั้งสนับสนุนให้มีการฝึกและปฏิบัติ ในสภาพจริงของการทำงาน มีการเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนกับสังคม ได้เรียนรู้จากหลาย ๆ สถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน มีการจัดกิจกรรมและกระบวนการให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินและสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ โดยไม่เน้นไปที่การทำท่องจำเพียงเนื้อหา ผู้เรียนจึงมีอิสระในการเรียนมากขึ้น อาจกล่าวได้ว่าการศึกษากำลังเปลี่ยนมาให้ความสำคัญกับ “การเรียน ” มากกว่า “ การสอน ” จากหลักการและแนวคิดดังกล่าว นักการศึกษาจึงได้พัฒนาแนวทางในการจัดกิจกรรมที่เอื้อประโยชน์สูงสุดให้แก่ผู้เรียน ซึ่งการเรียนที่ใช้การวิจัยเป็นฐาน (Research-based Learning: RBL) ก็เป็นวิธีการหนึ่งที่มุ่งเน้นทักษะกระบวนการค้นคว้า พัฒนาการคิด วิเคราะห์และบูรณาการเนื้อหาความรู้ อาจารย์ผู้สอนจำนวนมากให้ความสนใจกับวิธีการสอนแบบนี้เนื่องจากสามารถนำไปใช้ได้ทุกรายวิชาในหลายระดับการศึกษา (เสาวภา วิชาดี, 2554)

การเรียนการสอนปัจจุบันต้องจัดการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถพัฒนาตนเองตามศักยภาพของผู้เรียนโดย

เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุดหรือผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง วิธีการเรียนการสอนแบบอาศัยการวิจัยเป็นฐาน การเรียนรู้เป็นวิธีการสอนที่ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนด้วยวิธีการกำหนดประเด็นปัญหา หัวข้อเนื้อหา มาแสดงความคิดเห็นร่วมกัน ทำให้เกิดการเรียนรู้และบรรลุเป้าหมายการเรียนการสอนและครูหรืออาจารย์เป็นผู้ชี้แนะอำนวยความสะดวก และให้ข้อคิดเห็นให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนโดยให้บทบาทในการเรียนการสอนเน้นให้ผู้เรียนเป็นได้ศึกษาค้นคว้า การทำแบบฝึกหัด ทำรายงานตามแบบแผนการวิจัย ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนในการเรียนการสอนซึ่งเป็นแนวโน้มในการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันโดยหลักการการปฏิรูปการศึกษาต้องปฏิรูปการเรียนรู้กล่าวคือผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดหรือผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544: 3) การเรียนการสอนที่เน้นการวิจัยหรือใช้วิจัยเป็นฐานถือเป็นวิธีการสอนที่สนับสนุนแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยลักษณะการจัดการเรียนรู้โดยอาศัยการวิจัยเป็นฐานเน้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับดำเนินการวิจัย ด้วยการนำเนื้อหาที่ได้จากการวิจัยมาใช้ควบคู่กับการสอนกระบวนการวิจัยที่ละขั้นตอนอย่างเป็นลำดับ จนผู้เรียนเกิดทักษะในการดำเนินการวิจัยอย่างถูกต้อง (ไพฑูริย์ สีนลรัตน์, 2555)

ผู้วิจัยได้รับผิดชอบในการสอนรายวิชา ปท 2209202 เศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการปกครองท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ผู้วิจัยจัดการเรียนการสอนโดยใช้การบรรยาย

การนำตัวอย่างเศรษฐกิจชุมชนมาให้ผู้เรียนได้ ศึกษาในชั้นเรียน แต่จากประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้พบเจอปัญหาจากการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ ผู้เรียนเข้าใจแต่เพียงความรู้เชิงทฤษฎีไม่สามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ได้ จึงทำให้ไม่เข้าใจความสำคัญและแนวคิดของเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจได้ และจากการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนผลความพึงพอใจอยู่ในระดับพึงพอใจคิดเป็นร้อยละ 78 และผลจากการสอบวัดความรู้อยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นได้ว่าการเรียนการสอนมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในอดีตยังพบปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพของผู้เรียน และผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศการเรียนการสอนได้ตามเนื้อหาหลักสูตรได้ตามความเหมาะสมและประกอบกับการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีมีความจำเป็นที่ต้องใช้วิธีการเรียนการสอนแบบแบบอาศัยการวิจัยเป็นฐาน การเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมให้มากที่สุดในการเรียนการสอน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาพัฒนาผู้เรียนจากประสบการณ์จริงโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐาน สำหรับของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการปกครองท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีว่าเป็นอย่างไร มีข้อดีและข้อเสียอย่างไร และนำผลการวิจัยมาพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการพัฒนาผู้เรียนจากประสบการณ์จริงโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการปกครองท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีที่ศึกษารายวิชา ปท 2209202 เศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่น

การทบทวนวรรณกรรม

1. ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐานมีนักวิชาการได้ให้ความหมายการจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐานไว้แตกต่างกันอย่างน่าสนใจ ดังนี้

ไพฑูริย์ สินลาร์รัตน์ (2545) ให้ความหมายของการสอนแบบเน้นการวิจัย (Research-Base Teaching) คือ การสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถตั้งคำถามวิเคราะห์ปัญหา รู้วิธีการที่จะได้มาซึ่งคำตอบ และนำคำตอบที่ได้มาตั้งเป็นประเด็นปัญหาเพื่อหาคำตอบใหม่ โดยนำเอาเนื้อหาจากการวิจัย หรือกระบวนการวิจัยมาเป็นสื่อการสอน

ทิศนา แคมมณี (2548) ให้ความหมายของการสอนโดยเน้นกระบวนการวิจัย หมายถึง การจัดสภาพการณ์ของการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนใช้กระบวนการวิจัยหรือผลการวิจัยเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ โดยอาจใช้การประมวลผลการวิจัย (research review) มาประกอบการสอนเนื้อหาสาระ ใช้ผลการวิจัยเป็นเนื้อหาสาระในการเรียนรู้ ใช้กระบวนการวิจัยในการศึกษาเนื้อหาสาระ หรือให้ผู้เรียนลงมือทำวิจัยโดยตรง หรือช่วยฝึกฝนทักษะการวิจัยต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน

ไพศาล สุวรรณน้อย (2549) ให้ความหมายของการเรียนรู้ที่ใช้การวิจัยเป็นฐาน (Research-Based Learning) หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งความรู้ในสาระการเรียนรู้ ทักษะการปฏิบัติงาน ทักษะกระบวนการวิจัย ทักษะกระบวนการคิดและการสร้างเจตคติที่ดีต่อการวิจัยในการพัฒนาวิชาชีพ

จุฑา ธรรมชาติ (2552) ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐาน หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ครูและนักเรียนใช้การวิจัยในการแสวงหาความรู้หรือแก้ปัญหา และในขณะเดียวกันครูและนักเรียนก็ศึกษางานวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ตามศาสตร์หรือสาระการเรียนรู้ นั้น ๆ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายการเรียนรู้และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ตามหลักสูตร

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐาน คือ การที่ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนับสนุนให้ผู้เรียนใช้กระบวนการวิจัยหรือผลการวิจัยเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ โดยผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากการศึกษาค้นคว้าและค้นพบข้อเท็จจริงต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายการเรียนรู้ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ตามหลักสูตร ซึ่งการสอนโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน RBL (Research Base Learning) จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการแสวงหาความรู้ เกิดคุณลักษณะ ใฝ่รู้ มีความคิดสร้างสรรค์ เกิดการเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต

2. การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัย

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นพัฒนาทักษะพื้นฐานการวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการศึกษาเรียนรู้และดำเนินการวิจัย

สินธวา คามดิษฐ์ (2557) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัย มี 4 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบที่ 1 ผู้สอนใช้ผลการวิจัยในการสอน โดยผู้สอนให้นักศึกษาอ่านสาระสำคัญของงานวิจัยและนำผลการวิจัยมาใช้ในการสอนในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น นำเนื้อหาที่เป็นผลการวิจัยมาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และตั้งคำถามจากงานวิจัย เป็นต้น ทั้งนี้ เน้นกระบวนการวิจัยที่ผู้วิจัยใช้เพื่อให้ได้ผลงานวิจัยด้วย

รูปแบบที่ 2 ผู้เรียนใช้ผลการวิจัยในการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้ไปศึกษาค้นคว้างานวิจัยด้วยตนเอง จะทำให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการเป็นผู้ประกอบการวิจัย ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้สอนที่จะต้องเลือกงานวิจัยที่เหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้เรียน หรือผู้สอนอาจจำเป็นต้องทำหน้าที่ย่อยงานวิจัยให้มีความเหมาะสมกับระดับผู้เรียน

รูปแบบที่ 3 ผู้สอนใช้กระบวนการวิจัยในการสอน คือผู้สอนออกแบบการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัยเข้าไปช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่ต้องการ ซึ่งผู้สอนสามารถใช้กระบวนการวิจัยครบทุกขั้นตอน หรือใช้บางขั้นตอนตามความเหมาะสมกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้วัตถุประสงค์ และข้อจำกัดที่มี

รูปแบบที่ 4 ผู้เรียนใช้กระบวนการวิจัยในการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนลงมือวิจัยเอง อาจอยู่ในรูปของการทำงานเชิงวิจัย ทำวิจัยในประเด็นเล็ก ๆ หรือ เป็นผู้ช่วยวิจัยให้อาจารย์ผู้สอน โดยผู้สอนช่วยให้ผู้เรียนดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยต่าง ๆ อย่างมีคุณภาพที่สุดเท่าที่จะทำได้

3. ประโยชน์จากการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน

ปริญนท์ สิทธิจินดา (2552) ได้สรุปประโยชน์ของการจัดเรียนการสอนที่มีการวิจัยเป็นฐาน ไว้ดังนี้

การเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐานนี้ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจวิชา ที่เรียนมากขึ้น ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชานั้นสูงขึ้น เพราะเป็นการเรียนที่ไม่น่าเบื่อ ไม่จำเจ สนุกสนาน ได้เผยศักยภาพ ของตนเอง แต่ที่สำคัญว่า นั่นคือเป็นการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพ เปลี่ยนมุมมอง/ทัศนคติของบุคคลให้คิดเป็น มีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งแตกต่างจากการเรียนแบบอื่น ๆ การเรียนแบบนี้นำไปสู่ การเปลี่ยนแปลง สรุปได้ดังนี้คือ

1. เปลี่ยนรูปแบบจาก Teaching-Based เป็น Learning- Based
2. เปลี่ยนลักษณะการเรียนจาก Passive เป็น Active
3. เปลี่ยนจากวิชาเป็นปัญญา
4. นักศึกษาได้เรียนรู้ (Learning) มากกว่าการรู้ (Knowing)
5. ได้เปลี่ยนแปลงตัวนักศึกษาโดยใช้งานวิจัย เป็นวิถีของการเรียนรู้

ลินธะวา คามดิษฐ์ (2557) ได้สรุปประโยชน์ของการจัดการเรียนการสอนที่มีการวิจัยเป็นฐาน ไว้ดังนี้

ข้อดีของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัย คือ ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการวิจัย และได้ความรู้ในศาสตร์ไปพร้อม ๆ กัน ส่วนข้อจำกัด คือ การสอนโดยวิธีนี้ ผู้สอนต้องมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์การทำวิจัยเป็นอย่างดี นอกจากนี้ผู้สอนสามารถประยุกต์ใช้กระบวนการวิจัยกับรายวิชาที่สอนได้ทุกรายวิชาทั้งในระดับปริญญาตรี และระดับบัณฑิตศึกษาโดยเลือกเนื้อหาหรือหัวข้อในรายวิชาที่มีความเหมาะสมกับการนำมาใช้ สอนโดยใช้กระบวนการวิจัย เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และหลักการของวิธีการจัดการเรียนการสอนรูปแบบนี้

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัย เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง เผชิญเหตุการณ์จริง สร้างสรรค์ผลงานจากกระบวนการคิด การทำงานที่เป็นระบบ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ใช้กระบวนการวิจัยในการแก้ปัญหา ค้นหาคำตอบจากการสืบค้น และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพในทุก ๆ ด้าน และถือได้ว่าเป็นทางเลือกของเทคนิคการสอนที่ไม่ใช้การบรรยาย โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการปกครองท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีที่ศึกษารายวิชา ปท 2209202 เศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่น ภาคการศึกษาที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2558 ทั้งหมด จำนวน 104 คน
2. ขอบเขตเนื้อหาในการวิจัยการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาการพัฒนาผู้เรียนจากประสบการณ์จริงโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานโดยใช้การสอนรายวิชา ปท 2209202 เศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่น ผู้วิจัยให้ผู้เรียนเลือกพื้นที่ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชนในท้องถิ่นของตนเองหรือใกล้เคียง โดยจะต้องเป็นเศรษฐกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จและมีการจัดตั้งกลุ่มกันขึ้นมามีการแบ่งโครงสร้างการทำงานอย่างชัดเจน ที่ประสบความสำเร็จและมีการจัดตั้งกลุ่มกันขึ้นมามีการแบ่งโครงสร้างการทำงานอย่างชัดเจน ในหัวข้อปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่น ซึ่งมีทั้งหมด 7 ปัจจัยด้วยกัน คือ ปัจจัยด้านการตลาด ด้านบุคลากร

ด้านเงินทุน ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านเทคโนโลยี ด้าน
คู่แข่ง และด้านปัจจัยภายนอกอื่น ๆ

3. เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสังเกต แบบ
บันทึกทางการเรียน และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารตำรา หนังสือ เอกสารที่
เกี่ยวข้อง และเนื้อหาวิชาในแผนการสอนรายวิชา
เศรษฐกิจชุมชน ท้องถิ่น ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา
2558

3.2 การสร้างแบบสังเกต แบบบันทึกทางการ
เรียน และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอน
กับคำนิยามศัพท์ปฏิบัติการ

3.3 การหาคุณภาพของแบบสังเกตแบบบันทึก
ทางการเรียน และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
การสอน โดยการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content
Validity) ด้วยการการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อ
คำถามในแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ
แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษา (Index of Item-
Objective Congruence: IOC) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน
พิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ตรวจสอบข้อคำถาม
คำตอบด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้ว่ามีความสมบูรณ์
ถูกต้องเพียงใด แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ และ
ได้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจให้คะแนนของแต่ละข้อคำถาม
ด้วยการหาค่าดัชนี ความสอดคล้องของข้อคำถามในแต่ละ
ข้อ โดยให้ +1 ว่าถูกต้อง 0 ไม่แน่ใจ -1 ไม่ถูกต้อง
จากนั้นนำค่าที่ได้มาคำนวณและเลือกข้อคำถามที่มีค่า
ดัชนีตั้งแต่ .50 ขึ้นไป

4. การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยจัดสภาพห้องเรียนในรูปแบบของโต๊ะ
เรียนเป็นรูปแบบที่เหมาะสมในการสอนแต่ละครั้ง

4.2 นักศึกษาเข้าห้องเรียนตามวันเวลาใน
ชั่วโมงสอนตามตารางสอนของภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา
2558

4.3 ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์การเรียนการสอน
รายวิชา ปท 2209202 เศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นและชี้แจง
รายละเอียดการเรียนการสอนและสอนเนื้อหาวิชาใน
ห้องเรียน

4.4 ให้นักศึกษาเข้าห้องเรียนจัดกิจกรรมการ
พัฒนาผู้เรียนจากประสบการณ์จริง โดยใช้
กระบวนการวิจัยเป็นฐานตามหัวข้อที่เรียนรายวิชา ปท
2209202 เศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่น ภาคเรียนที่ 1 ปี
การศึกษา 2558

4.5 ผู้วิจัยบรรยายภาคทฤษฎี 3 ชั่วโมงต่อ
สัปดาห์ จำนวน 10 สัปดาห์ จากนั้นให้ผู้เรียนเลือกพื้นที่
ไปศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชนในท้องถิ่นของ
ตนเองหรือใกล้เคียง โดยจะต้องเป็นเศรษฐกิจชุมชนที่
ประสบความสำเร็จและมีการจัดตั้งกลุ่มกันขึ้นมา มีการ
แบ่งโครงสร้างการทำงานอย่างชัดเจน โดยใช้การ
สัมภาษณ์ผู้นำกลุ่ม สมาชิก ในหัวข้อปัจจัยที่มีผลต่อ
การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่น ซึ่งมีทั้งหมด 7 ปัจจัย
ด้วยกัน คือ ปัจจัยด้านการตลาด ด้านบุคลากร ด้าน
เงินทุน ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านเทคโนโลยี ด้าน
คู่แข่ง และด้านปัจจัยภายนอกอื่น ๆ

4.6 เมื่อได้ข้อมูลภาคสนามแล้วนักศึกษา
จัดทำรูปเล่มรายงานฉบับสมบูรณ์

4.7 จัดสัมมนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อเป็นการ
แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และสามารถใช้เป็นแนวทางใน

การพัฒนาการเรียนการสอนรายวิชา ปท 2209202 เศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่น โดยนักศึกษาจะต้องนำเสนอข้อมูลจากการลงพื้นที่ในการวิจัย ปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดต่าง ๆ โดยให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาร่วมกันอภิปราย

4.8 ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสังเกตและแบบบันทึกการเรียนจากการเก็บข้อมูลของนักศึกษาเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปจากแบบสังเกตและแบบบันทึกทางการเรียน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตและแบบบันทึกทางการเรียนการสอนแบบการเรียนรู้จากการวิจัยเป็นฐาน พบว่า การพัฒนาผู้เรียนจากประสบการณ์จริงโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานรายวิชา ปท 2209202 เศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่น

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสังเกตทางการเรียน นักศึกษาเข้าชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอ นักศึกษามีความตั้งใจ มีความสนใจ มีความกระตือรือร้นในการเรียน นักศึกษาให้ความร่วมมือในกิจกรรมการเรียน โดยเฉพาะการทำงานเป็นกลุ่ม

2. ผลการวิเคราะห์จากบันทึกทางการเรียน นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการวิจัยอย่างดี และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการลงเก็บข้อมูลภาคสนามได้

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากคะแนนแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอน พบว่า ในการสอบปลายภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จากการลงทะเบียน 104 คน ในการสอบปลายภาคของนักศึกษาส่วนมากสอบผ่านทุกคน

สรุปผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาผู้เรียนจากประสบการณ์จริงโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการปกครองท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีที่ศึกษารายวิชา ปท 2209202 เศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่น ภาคการศึกษาที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2558 จำนวน 104 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ (1) แบบสังเกตทางการเรียน (2) แบบบันทึกทางการเรียน และ (3) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอน

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาเข้าชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีความตั้งใจ สนใจ มีความกระตือรือร้นในการเรียน มีการทำงานภาคปฏิบัติโดยลงพื้นที่เก็บข้อมูล นักศึกษาให้ความร่วมมือในกิจกรรมการเรียน โดยเฉพาะการทำงานเป็นกลุ่ม นักศึกษาสามารถสอบผ่านทุกคน และจากการทำแบบประเมินผลความพึงพอใจในระบบออนไลน์ของนักศึกษาต่อการเรียนวิชาปท 2209202 เศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่น อยู่ในระดับพึงพอใจ คิดเป็น ร้อยละ 86

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการปกครองท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีที่ศึกษารายวิชา ปท 2209202 เศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่น ภาคการศึกษาที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2558 ได้รับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากการเรียนด้วยวิธีการเรียนรู้แบบการวิจัยเป็นฐานทำให้ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดการเรียนการสอนแบบการวิจัยเป็นฐาน เป็นวิธีการหนึ่งในการจัดการเรียนการสอน

แบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หรือผู้เรียนสำคัญที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545: 12–16) และเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผสมผสานและสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม หลากหลาย (พันศักดิ์ พลสารมัย, วุฒิปริญญาโท เทพหัสดิน ณ อยุธยา และทิพย์รัตน์ สีเพชรเหลือง, 2543: 39) จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงวิธีการจัดการเรียนการสอนโดยอาจารย์ผู้สอนได้สอนภาคทฤษฎีแล้ว ได้ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติทำให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาได้อย่างถูกต้อง โดยอาจารย์สอนเป็นผู้ควบคุมดูแล ชี้แนะให้คำปรึกษา และอำนวยความสะดวกให้ตามหลักการของเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จากการสังเกตและบันทึกการเรียนและการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนการสอนแบบการวิจัยเป็นฐานของนักศึกษาที่เรียนรายวิชา ปท 2209202 เศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่น นักศึกษาสามารถอธิบายหลักการ ความสำคัญกระบวนการบริหารจัดการของเศรษฐกิจชุมชนได้อย่างลึกซึ้ง นอกจากนั้นนักศึกษายังได้เรียนรู้ทักษะการทำงานเป็นทีม การวางแผนและการแก้ปัญหาได้เป็นอย่างดีเยี่ยม สอดคล้องกับแนวคิดของจอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ในเรื่อง “Learning by doing” “หรือการเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง” เป็นวลีที่ถูกอ้างอิงอย่างแพร่หลายในหมู่นักการศึกษา เขาได้เสนอแนวคิดที่ว่า “เหตุการณ์ต่าง ๆ ย่อมเกิดและดำเนินอยู่แน่นอน แต่สิ่งที่เราจะต้องคำนึงถึงก็คือความหมายที่แฝงอยู่ในสิ่งนั้นนั่นเอง เขาชี้ให้เห็นความสำคัญของประสบการณ์ที่มนุษย์มีอยู่อย่างหลากหลายแตกต่างกันและสนับสนุนความคิดของนักการศึกษาที่ว่าประสบการณ์นั้นไม่สำคัญเท่ากับว่าผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรบ้าง จากประสบการณ์นั้น ๆ เลวิน (Kurt Lewin) มีความคิดคล้าย ๆ กับ ดิวอี้ (John, Dewey) เขาเชื่อว่า

ประสบการณ์จะนำไปสู่การเรียนรู้ได้ก็ต่อเมื่อเราเข้าใจความหมายของประสบการณ์นั้นและสามารถนำออกไปใช้ในการพัฒนาตนเองหรือกลุ่มซึ่งจะต้องมีปัจจัยอื่น ๆ อีกหลายอย่างมาสนับสนุนให้เกิดสิ่งเหล่านี้ขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการสอนแบบการเรียนรู้โดยการวิจัยเป็นฐาน โดยคำนึงถึงนักศึกษา เวลา เนื้อหา และวิชา งบประมาณ ความปลอดภัยในการลงเก็บข้อมูลภาคสนามให้เหมาะสม
2. ผู้บริหาร นักวิชาการและผู้ที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนแบบการเรียนรู้โดยการวิจัยเป็นฐาน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ส่งเสริมสนับสนุน ให้นักศึกษาเห็นคุณค่าในกิจกรรมการเรียนการสอนแบบการเรียนรู้โดยการวิจัยเป็นฐาน ซึ่งเป็นการเรียนการสอนของการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
3. นักศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนแบบวิธีการเรียนรู้แบบการวิจัยเป็นฐานซึ่งทำให้นักศึกษาเรียนรู้ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ได้ความรู้เพิ่มเติม ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยกับประชากรที่เป็นนักศึกษาในระดับปริญญาตรี วิชาอื่น ๆ เช่น ประวัติศาสตร์ นโยบายสาธารณะ เป็นต้น
2. ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพ ควบคุมเชิงปริมาณ และศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะเป็นกรณีศึกษาในชั้นเรียนเท่านั้น ส่วนตัวแปรอื่น ๆ ที่ควรศึกษา เช่น ทักษะคิดการเรียนและการพัฒนาโมเดลการเรียนรู้แบบการวิจัยเป็นฐาน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- จุฑา ธรรมชาติ. (2552). การวิจัยและพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐานในรายวิชาวิจัยทางการศึกษา. ภาควิชาประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี: สืบค้นจาก http://dcms.thailis.or.th/dcms/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=285546&query=%A8%D8%B1%D2%20%B8%C3%C3%1AA%D2%B5%D4&s_mode=any&d_field=&d_start=0000-00-00&d_end=2555-07-26&limit_lang=&limited_lang_code=&order=&order_by=&order_type=&result_id=2&maxid=1 (13 ต.ค. 2558)
- ทัศนีย์ บุญเติม. (2546). การจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 27(2), 64 – 76.
- ทิตนา เขมมณี. (2548). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปริญนันท์ สิทธิจินดา. (2552). *ปรับการเรียน เปลี่ยนการสอนด้วยวิจัยนอกชั้นเรียน*. สืบค้นเมื่อ 16 ตุลาคม 2558. จาก <http://www.node.rbru.ac.th/article/article31.pdf>
- ไพฑูรย์ ลินลาร์ตน์. (2555). *หลักและเทคนิคการสอนระดับอุดมศึกษา*. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2552) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พริกหวานกราฟฟิค.
- ไพฑูรย์ ลินลาร์ตน์. (2545). “หลักการสอนแบบเน้นการวิจัย (Research-Based Teaching)” ใน ไพฑูรย์ ลินลาร์ตน์, การเรียนการสอนที่มีการวิจัยเป็นฐาน, 1-7. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพศาล สุวรรณน้อย. (2549). การจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน: การพัฒนากลุ่มมหาวิทยาลัยวิจัย. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 27(3-4), 17-26.
- สินธรวา คามดิษฐ์. (2557). การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัยในระดับอุดมศึกษา Research – Based Learning (RBL) in Higher Education. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 28(85, มกราคม มีนาคม 2557) หน้า 9 – 12.
- เสาวภา วิชาติ. (2554) การศึกษาในกระบวนทัศน์ใหม่ : การเรียนโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน = Education in the new paradigm: research-based learning. *วารสารนักบริหาร*, 31(3, กรกฎาคม – กันยายน 2554); หน้า 26 – 30.
- Mark Mossuto. (2008). *Problem-based learning: Student. engagement, learning and contextualized problem solving*. NCVET. Australia. <http://www.thaigoodview.com/node/60470> http://www.qa.kmutnb.ac.th/qa_news/2545/QANEWS18_25450216.pdf

วารสารรัชต์ภาคย์ ปีที่ 10 ฉบับที่ 19 มกราคม – มิถุนายน 2559
ได้รับการคัดเลือกเข้าสู่ฐานข้อมูล TCI วารสารกลุ่มที่ 2 (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

Name: Dr.Sirichai Petcharak
Address: Muang Lopburi City in Lop Buri Province
Education: Doctor of Public of Administration (DPA)
Work: Director Course Cubiculum in The Master Education in Administration Program Thepsatri Rajabhat University